יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

לא א ב טוש"ע י"ד סי" רמד סעי' יח [מלפס קידושין פ"א

רבינו נרשום

אפשר בת מאה ושלשים וקרי לה בת. ומנלן דבת הכי הואי דאמר ר' חמא בר חנינא לקמן (קכג:) זו יוכבד שהשלימה מנין שבעים נפש שהורתה היתה בדרך שירדו למצרים ולידתה בין החומות כלומר בתוך חומות של מצרים ישראל משעה שורוחו למצרים ועד ממאתים ועשר שמונים שנה נשתיירו מאה ושלשים שנה ונמצא שכשעה שנולד מאה ושלשים: ויקח ויחזור מאה ושלשים: ויקח ויחזור מיבעי ליה. שקודם לכן ילדה מרים ואהרן וגרשה ידה מורט ואוון הבר כשגזר פרעה כל הבן הילוד: להלן. כשנשאו לבעל בנות צלפחד: מנאן שנולדו כדכתי׳ מחלה תרצה חגלה ומלכה ונועה: וכאז. כשעמדו לפני בנותיו מחלה ונועה חגלה ומלכה ותרצה: בישיבה. ומ*וכו*ה היה ב... בבית המדרש היו יושבין במסיבה. בסעודה: והוא דמופלג בחכמה ובזקנה. יותר מן האחרים: כולם שפולות. בחכמה: אלא שקולות. בחכמה: אלא להגון להם. שהוא חשוב במשפחת אביהן: מתיב רבא. האי קרא דכתיב גבי טומאת מקדש וקדשיו אמור אליהם לדורותיכם אלו שיש מצות שנצטוו אבות ולא נצטוו בנים: באבות הוא אומר וכל בת יורשת לקמן: והרבה מצות נצטוו בנים ולא אבות. כגון חלה ותרומה ומעשר וכל מצות ותרומה ומעשר וכל מצות הנוהגות בארץ מה שלא היו יכולין לקיים במדבר משום הכי הוצרך להזהיר אבות ובנים על טומאת מקדש וקדשיו: קתני מיהת באבות . הוא אומר וכל בת יורשת נחלה וגו׳. אלמא דבנות אלא למשפחת אביהם ולא לכל מי שירצו וקשיא לרב יהודה: לבר מבנות צלפחד. דהותרו: אלא מעתה זה הדבר דכתיב גבי שחוטי חוץ. זה הדבר אשר צוה ה' לאמר איש איש מבני ישראל אשר ישחט שור אפשר בת מאה ול' שנה. כדלקמן וקרי לה בת אשה הוה ליה למיכתב. ומנלן דבת מאה ושלשים היתה: דאמר ר' חמא בר חנינא. לקמן בפירקין דמבעיא לן דבכללן אתה מולא שבעים ובפרטן אי אתה מולא אלא שבעים חסר אחת ועל זו א״ר חמא בר חנינא זו יוכבד כו׳ ובת לוי דקאמר קרא היינו בת לוי 'ממש בתו של לוי והא דלא קחשיב לה בהדיא לפי שלא באה למזרים אלא בבטן אמה ולידתה בין החומות כלומר בתוך מצרים ומשום דקאמר בדרך גבי הורתה קאמר נמי בין החומות גבי לידתה: אשר ילדה. קרא ימירא הוא דהא כבר כתיב |במדבר כון בת לוי

רכה אמור אליהם מתיב לדורותיכם וגו'. מימה לרשב"א דמה לריך להקשות מברייתא מקרא הוה ליה לאקשויי דכתיב לא תסוב נחלה ואומר כ"י דה"א עלה טובה קמ"ל:

יאפשר בת מאה ושלשים שנה וקרא לה בת יסדאמר ר' חמא בר חנינא זו יוכבד שהורתה בדרך ונולדה בין החומות דכתיב יאשר ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים והורתה שלא במצרים ואמאי קרו לה בת אמר רב יהודה בר זבידא מלמד שנולדו בה סימני נערות נתעדן הבשר

נתפשמו הקממין וחזר היופי למקומו יויקח ויחזור מיבעי ליה אמר רב יהודה בר זבידא מלמד שעשה לה מעשה לקוחין הושיבה באפריון ואהרן ומרים משוררים לפניה ומלאכי שרת אומרים יאם הבנים שמחה להלן מנאן הכתוב דרך גדולתן וכאן דרך חכמתן מסייעא ליה לרבי אמי דא"ר אמי בישיבה הלך אחר חכמה במסיבה הלך אחר זקנה א"ר אשי יוהוא המפליג בחכמה והוא דמפליג בזקנה תנא דבי רבי ישמעאל בנות צלפחד שקולות היו שנאמר יותהיינה הויה אחת לכולן אמר רב יהודה אמר שמואל בנות צלפחד הותרו להנשא לכל השבטים שנאמר ילטוב בעיניהם תהיינה לנשים אלא מה אני מקיים יאך למשפחת ממה אביהם תהיינה לנשים עצה מובה השיאן הכתוב שלא ינשאו אלא להגון להן מותיב רבה יאמור אליהם ילאותן העומדים על הר סיני לדורותיכם אלו דורות הבאים אם נאמר אבות למה נאמר בנים ואם נאמר כנים למה נאמר אבות מפני שיש באבות מה שאין בכנים ויש בכנים מה שאין באבות באבות הוא אומר זוכל בת יורשת נחלה והרבה מצות נצטוו כנים שלא נצטוו אכות הא מפני שיש כאכות שאין ככנים ויש כבנים מה שאין באבות הוצרך לומר אבות הוצרך לומר בנים קתני מיהת באבות הוא אומר וכל בת יורשת נחלה הוא מותיב לה והוא מפרק לה לבר מבנות צלפחד אמר מר באבות הוא אומר וכל בת יורשת נחלה באבות אין בבנים לא מאי משמע אמר רבא אמר קרא זה הדבר סדבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה אמר ליה רבה זומי לרב אשי אלא מעתה יזה הדבר דשחומי חוץ הכי נמי דלא יהא נוהג אלא בדור זה שאני התם דכתיב "לדורותם זה

וישראל עמדו במצרים מאמים ועשר שנה שכן רמז יעקב לבניו רד"ו שמהם ובסדר עולם יליף מקרא נאמר לאברהם בברית בין הבתרים" כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם איזה זרע זרע בילחק הוא אומרי וילחה בן ששים שנה בלדת אותם ויעקב אבינו אמר לפרעהש ימי שני מגורי שלשים ומחת שנה הרי ס׳ דילחק וק"ל דיעקב הרי מאה ותשעים ומאתים וי' עמדו במלרים הרי ד' מאות שנה שנאמרו לאברהסי וכל ד' מאות שנה היו במלרים אי אפשר לומר שהרי קהת מיורדי מלרים היה כדכתיבי ובני לוי גרשון קהת ומררי ושני חיי קהת שלש ושלשים ומאת שנה לי ושני חיי עמרם שבע ושלשים ומאת שנה ש ופ׳ שנה של משהט הרי ש"ג א"כ מה ת"ל ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה (א) כ"ו שורעד בארך לא להם ת' שנה נמצאת יוכבד בת ק"ל שנה שהרי בתחלת ביאת מלרים נולדה ומשה בן פ׳ שנה היה בנאתם נשתיירו ק"ל ממחתים ועשר: נחעדן הבשר. החליק כנער קטן: ויחוור מיבעי ליה. שהרי עברו ימים רבים שלחחה שהרי כבר נולדו אחרן ומרים אלא שפירש עמרם ממנה מפני הגזירה שהיו משליכין הזכרים ליאור ועכשיו החזירה מפני מרים שנתנבחת לו שעתיד בן לנחת ממנו שיושיע חת

זה יצחק שנאמרי כי ביצחק יקרא לך ישראל כדנפקא לן (סוטה דף יב:) מדכתיבי מרים הנביחה אחות אהרן

ג) [יבמות עה.], ד) [לקמן קכא. תענית ל:], ד) [בראשית מו], 1) [שם טון, 1) [שם כא], ת) ושם כהן, ע) ושם מון, י) ושם טון, ל) ושמות ון, ל [שם], מ) [שם], נ) [שם ז], ס) [שם מו], ע) [לא נמלא בכל הש"ם אלא בתוספתא סוף כריתות],

תורה אור השלם

ן שָׁם אֵשֶׁת עַמְרָם יוֹכֶבֶּד 1 בַּת לֵוִי אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָה במצרים ללוי לעמרם את אהרו ואת קעקון ם אֶוּוּ אַדְּוּהְם: במדבר כו נט במדבר כו נט 1 וַיֵּלֶךְ אִישׁ מְבֵּית לַוִּי וַיִּקָּח

את בת לוי: שמות ב א בָּוּנְבָּוּלְ לֵיךְ.

3 מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבָּיִת אַם הַבְּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּ יָה:

וחגלה ומלכה ונעה בנות בני דביהן במדבר לו יא לבני בעיניהם תהיינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים:

רמדרר לו ו במדבר 11 6 אֲמֹר אֲלֵהֶם לְדרֹתֵיכֶם כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרֵב מִכְּל ורעכם אל הקדשים אשר יְקְדִּישׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאַל לֹיְיְי וְטָמָאָתוֹ עְלִיוֹ וְנְבְּרְתָה הָנָפָשׁ הַהִוֹא מִלְפְנֵי אָנִי יִיְ: ויקרא כב ג ויקרא כב ג יַקְדִּישׁוּ בְנֵי וטִמאַתוּ עי

7 וְכָל בַּת יֹרֶשֶׁת נַחֲלְה ממַטות בְּנֵי ישְׂרָאַל לְאֶחָד ממִשְׁפַּחַת מִטֵּה אַבִּיהַ ממשפחת בני ישן אי לאיי תְּהָיֶה לְאשָׁה לְמֵען יִירְשׁוּ בָּנִי יִשְׂרָאַל אִישׁ נְחַלֶּת אֲבֹתִיו: במדבר לו ח אַבוּנְיוּ. 8 דַּבֵּר אֶל אַהַרן וְאֶל בָּנְיוּ אַ דַּבַּר אָל אַהַרן וְאֶל בְּנְיוּ אָליהָם זָה תַּדְּבָר אָשֶׁר צַּוְּה פְ וְלֹא יִוְבְּחוּ עוֹד אֶת זְבְחֵיהָם לָשְׁעִירִם אָשֶׁר בַּיִּם זְבְחֵיהָם לַשְׁעִירִם אָשֶׁר הַם ונים אחריהם חקת עולם תהיה זאת להם לדרתם:

הגהות הב"ח

(ל) רשב"ם ד"ה אשר ילדה וכו' שנה אלא כל זמן: (כ) ד"ה במסיבה וכו' לנישואין כבנות צלפחד :קמ״ל

מוסף רש"י

. בת מאה ושלשים שנה. כדמפרש ואזיל שנולדה בירידתן למלרים וישראל עמדו שם ר"י שנה, ומשנולד בירידתן עמדו שם משה לא שנים, כדכתיב (שמות ז) ומשה בן שמונים שנה וגו' אל פרעה, ואותה או, נמצא שעברו 1652 ק"ל שנה (סוטה יב.). זו יוכבד. נפרטן של יורדי יוכבד. בפרטן של יורדי מלרים אתה מולא שבעים מנרים חתה מונח שבעים חסר אחת ובכללן אתה אומר הבאה מלרים שבעים, זו יוכבד שהשלימה מנינן בכניסתן לעיר (שם) ולכך לא פרט בה שהרי עדיין לא ילאה לאויר העולם אלא עובר במעי מו). זה הדבר. אשר לוה ה' לבנות ללפחד וגר. זה מיעוט הוא, כלותר לא יהיה דבר זה נוהג אלא בדור זה, בדור של בנות ללפחד (תענית

בעוד שהיא אחות אהרן ולא אחות משה שעדיין לא נולד היתה היא נכיאה שנתנבאה על משה שעתיד להוולד: משוררין. מחוך שמחה שהיה עתיד משה רבינו ללאת מהן והיינו דכתיב ושמח בן לדעה מה יעשה לו מה יהיה סוף נבואתה כדאיתא בסוטה (דף יג.) : להלן. כשנישאו בנות ללפחד מנאן הכחוב דרך גדולתן דכתיב ובמדבר לון ותהיינה מחלה תרלה חגלה ומלכה ונועה בנות ללפחד לבני דודיהן לנשים ומסתבר דכך נולדו כדכתיב לא יעשה כן במקומנו לחת הצעירה לפני הבכירה (בראשית כט): וכאן. כשעמדו לפני משה דרך חכמתם כסדר שהן חכמות זו יותר מזו הקדימן הכחוב [במדבר 2] מחלה נועה חגלה מלכה וחרצה. ומסברא אמרי הכי דלא ליקשו קראי אהדדי: בישיבה. בין לדין בין לשאר ישיבות של חורה מושיבין את החכם למעלה מן הזקן וכדמפרש לקמיה שהחכם מופלג מכל חביריו בחכמה שחכם הוא מאד אבל בשביל שהוא חכם מעט מן הזקן אין מכבדין אותו יותר מן הזקן שהוא חכם קצת. ומבנות צלפחד איכא למילף דגבי שאילת הדין מקדים הכתוב חכמה תחלה: במסיבה. של משתה וה"ה לנישואין (0): והוא דמפליג. החכם בחכמה או הלך אחר החכמה ולא אחר זקנה: והוא דמפליג בוקנה. שזקן מאד או חולקין לו כבוד בבית המשתה יותר מן החכם ואע"ג דמופלג ההוא חכם בחכמה וכגון שהזקן חכם קלמ אבל אם אינו מופלג בזקנה החכם שהוא מופלג קודם לכבדו. שמעינן מהכא דחכם מופלג וזקן מופלג שאינו חכם כל כך כבחור בישיבה הלך אחר חכמה להושיב החכם בראש ולדבר תחלה במסיבה הלך אחר זקנה והיכא דחכם הוי מופלג בחכמה והזקן אינו מופלג בזקנה בכ"מ הלך אחר חכמה אפילו במסיבה והיכא דהזקן הוי מופלג בזקנה והחכם אינו מופלג בחכמה בכל מקום הלך אחר זקנה ואפילו בישיבה הואיל והזקן חכם קלת אע"פ שהבחור חכם יותר ממנו. והיכא דלא מופלג לא האי בחכמה ולא האי בזקנה נראה בעיני דבכל מקום הלך אחר זקנה מדאמר רב אשי והוא דמופלג בחכמה והוא דמופלג בזקנה דהיכא דהוו תרוייהו מופלגין הולכים בישיבה אחר החכם ובמסיבה אחר הזקן מכלל דהיכא דלא הוו תרוייהו מופלגין לא האי ולא האי הולכין בכל מקום אחר אחד מהן ומדלא פירש איכא למימר דמסתמא הולכין אחר הזקן דבשביל שהבחור חכם קצת יותר ממנו אין לנו לבייש את הזקן והחכם אינו בוש בכך מאחר שזקן ממנו יודע הוא שבשביל זקנתו חולקין לו כבוד: **שקולוס היו**. ולכך פעמים שהקדים זו לזו ופעמים איפכא כדדרשינן נמי ש' (מגילה דף יג) הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן מלמד ששקולין היו ולא תסייעיה לר' אמי: וסהיינה. מיותר הוא דמלי למכתב בנות ללפחד לבני דודיהן לנשים: הותרו. אע"פ ששאר בת יורשת נחלה נאסרה: עלה טובה. ואינה מצות עשה: אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטומאתו עליו: **אמור אליהם**. היינו לאותן העומדין על הר סיני נשנה פסוק זה ומכאן תלמוד לשאר מנות האמורות בתורה סתם שנאמרו בין לאבות בין לדורות הבאין: וכל בת וגו'. ליולאי מלרים נאמר כדמפרש לקמיה אבל לדורות הבאין ליכא איסור הסבת נחלה: נלטוו בנים. מצות התלויות בארץ מרומה ומעשר חלה ערלה ורבעי לקט שכחה ופיאה וכן הרבה: **הולרך לומר לאבוח והולרך לומר לבנים.** שאם נכחב סחם ולא פירש לא אבוח ולא בנים הוה אוקימנא ליה באבוח מדלא כחב כי תבואו כדכתב בשאר מלוח האמורות לבנים אי נמי הוי ילפינן או בגזירה שוה או בבנין אב או בקל וחומר מאח' ממלום המפורשות לבנים או לאבות והוי אוקימנא ליה באחת מהן להכי כמיבי תרוייהו ומהשתא נילף מהכא לכל מלות הסתומות שנוהגות בין בבנים בין באבות עד שיפרט לך הכתוב כי תבואו או יכתוב לך זה הדבר להעמידו בדור הזה כדלקמן: לבר מבנום ללפחד. דהאי וכל בת יורשת נחלה לאו אבנות ללפחד קאי דהא גלי להו קרא לטוב בעיניהם תהיינה לנשים: מאי משמע. דהאי קרא לא משמעי אלא באותו הדור: זה הדבר. אשר לוה ה' לבנות ללפחד וגו׳ ולא תסוב נחלה ועל כרחך האי זה לאו אבנות ללפחד קאי אלא אוכל בת יורשת נחלה דכתיב בתריה ולא תסוב נחלה: זה הדבר אשר לוה ה' דשחוטי חוץ. זה הדבר אשר לוה ה' איש איש מבני ישראל אשר ישחט שור או כשב או עו במחנה דהכי נמי דלא הוזהרו על שחוטי חוץ אלא אותו דור בלבד: שאני התם. דכתיב חוקת עולם תהיה זאת להם לדורותם: